

تمام این سخن سرایی‌ها بیرامون «جامعه مدنی»

ما را به جایی نمی‌رساند

عزیز چودری
بابک پاکزاد

عبارتی که در سال ۲۰۰۲ کمتر به گوشه خورد «جامعه مدنی» بد البته من در قضاوت خویش تنها نیستم چرا که بسیاری از دوستانم نیز کم در بررسی کشورها از فعالان و سازمان‌دهندگان اجتماعی محسوب می‌شوند. از کاربرد تشریفات و اسامی انحرافی این عبارت انتقاد می‌کنند ما از این فکر به خود می‌روزم که ما را به اشتباه بخشی از آن به حساب آورند. جان گیریموند در ویژه‌نامه اکونومیست به نام «جهان در سال ۲۰۰۲» درباره این عبارت می‌گوید: «عموماً در سطح جهان با طین و آهن‌های گوناگون درباره آن بحث‌های پندره‌ای بسیار خوب و

مفید گفتگو می‌کنند. اما این گونه سخن گفتن، برخی از مردم را با مشکلی اساسی مواجه می‌کند. آن‌ها می‌پرسند: پس آنچه واقعاً روی زمین وجود دارد را چه باید نام نهاد؟ اگر نمی‌توانیم چطور می‌توانیم ادعا کنیم که می‌خواهد در آن صحنه از نظر توافقی سخن از این یا آن سخن بپوشد و اگر همه موضوع را در یافتن این‌ها بی‌از سر تعادل داریم به آن پیوندیم؟ من هنوز نمی‌دانم منظور از این «جامعه مدنی» است چیست؟ دیگر نمی‌خواهد پای مسئله «جامعه مدنی بین‌المللی» را همه وسط بکشد. آیا این نامی است که به گروهی از نمایندگان NGOهای مختلفه که بر موضوعی آخرین قدم‌نامه‌ها و برنامه‌ها در مجامع یا یکدیگر مشورت می‌کنند، اطلاق شده است؟ اگر این طور است مطمئناً برای توصیف گروه‌های NGOهای که در کشورهای خود با مجامع و جنبش‌های مردمی فواکیر پیوند داشته و یا پیوند نداشته باشند، با کمبود پرسش تخصصی مواجه خواهد شد. آیا موضوع چیز دیگری است؟ چه کسی وارد جامعه مدنی می‌شود و چطور؟ آیا مردمی که در خیابانها دست به اقدام مستقیم علیه مسئولان زده و یا گاز اشک‌آور، اسبیری‌های قتل و با توم مورد ضرب و شتم قرار گرفته و دستگیر می‌شوند بخشی از جامعه مدنی هستند؟ چه کسی جامعه مدنی را نمایندگی می‌کند و به نفع چه کسی، برای چه کسی، چه تصمیمی اتخاذ می‌کند؟ خوشبختانه با کمبود تعریف از جامعه مدنی مواجه نیستیم. گزارش، دوتوکویل، پوتام، هگل، مارکس و بسیاری دیگر مجتلسانی را به این موضوع اختصاص داده‌اند. اما به جز توافق ضمنی بین بر این که جامعه مدنی، نهاد سازمان‌هایی را در بر می‌گیرد که واسطه حوزه خصوصی و دولت هستند، به نظر می‌رسد که این مفهوم برای هر کس معنای خاصی را القاء می‌کند. من نمی‌توانم بگویم که چطور کوشش غیرعقلانه و بی‌فرونداری از این واژه به مبارزات مردمی برای کسب حقوق اولیه، تحمیل سربلندی، حقوقی، کسب آزادی و مبارزات ضد استعماری و مبارزه بر علیه امپریالیسم و نواپریالیسم در چهاردهای گوناگونش تسوی یافته است. موضوع بر سر نیابتی نیست که از مبارزات مردمی بر خاسته و سپس مورد پذیرش نخبگان قدرت قرار گرفته و بعد قلب شده باشد. گرچه

این اصطلاح خود را به طور کلی در خدمت تقسیمات و استراتژی‌های خاکه لبر تانه و اغلب در راستای به حاشیه راندن جنبش‌های اجتماعی و نهادها، تلاش‌ها، تو عمل می‌کند. جامعه مدنی ساختاری است که به نهادهای قدرتمند سیاسی، اقتصادی، اجاره می‌دهد تا تسبیح بگیرند که چه کسی خوب و چه کسی غیرخوبی است و به این ترتیب مفهوم جامعه مدنی را با مناقشاتش هماهنگ کنند. علاوه بر این، این مفهوم می‌تواند به شکل فواکیر و گسترده‌ای هر نهاد، برنامه و سیستمی را که بتواند خود را در میان مردم به گونه‌ای در همکاران یا جامعه مدنی نشان دهد منبوع بنود دهد. و این همان محتوای آن نهاد، برنامه و نظام است. بهتر است پیوند فواری از این مفهوم را در قیاس مورد در زمانی قرار ندهیم. پس از جنبش نسوانی اخیر برای برکناری یوزفکات استران، آدموند ساتنبرو اظهار داشت که به نظر می‌رسد این اقدامات از سوی گروه‌های شهروندی، گروه‌هایی از عناصر نظامی راستگرا و سازمان‌های سیاسی مذهبی، برخی فضاها و درگمان هدایت و درخواست شده است.

علاوه بر این او چنین بحث می‌کند که «جامعه مدنی به گونه‌ای فعال اما غیر ضروری بر چهارپایش را برافروخته بود، البته نه برای چاره و علاج قوه، فشار یا تسوی فواریت دموکراسی بلکه برای دور کردن سازمان‌های ناپسند و تأثیرپذیری از بیگانه از سازمان‌های سیاسی، که خواستار دهم‌های جامع را در بیگانه و اشغال می‌باشند. در نیواند شبکه آزادسازی تجاری که یک سازمان تجاری جدید است که کاملاً با مبارزات تجاری هدایت و به پیش رانده می‌شود، درست قبل از اجلاس وزرای کشورهای عضو WTO بر آمد تا در یک عمومی بهتر در راستای حمایت از آزادسازی تجاری قراره کند. این سازمان ادعا می‌کند که بخشی از جامعه مدنی است.

و البته چنین است. بنابراین سازمان‌هایی نیز عضو از جامعه مدنی است، و همچنین زمین‌داران فئودال و قماربازان بخش مالی و - آن‌ها همه بخشی از جامعه مدنی هستند. دهم و پانزدهم و هفتمی وات می‌تواند عضو بخش یا عنوان چهاردهم صوب و می‌تواند جهانی نشان اشاره می‌کند که بخش اشخص می‌تواند بخشی که در حق کارگران صورت می‌گیرد از سوی کارگران

ISSUES + CAUSES

This exhibit showcases outstanding design created in the interest of social and political causes, concerns and organizations. It is a celebration of Community Actions as a tool for community involvement, and an opportunity to explore the heroic journey of becoming an activist.

نرومند در جامعه مدنی است که خواستار دریافت سوده‌های سرمایه‌آور از پدیده‌های داخلی هستند یا از سوی زمین‌دارانی است که کشاورزان را از زمینها بیرون انداخته‌اند و بی سرمایه‌داران صنعتی است که شیوه کارگران را برای یک دستمزد بخور و نمر در کارگاهها می‌کنند.

و در فصل برانگیخته کتاب نحت سیمان سازمانهای غیرولنی در خدمت امپریالیسم آن‌ها این چنین اشاره می‌دهند «فعالان سازمانهای غیرولنی با سخن گفتن از جامعه‌ی مدنی، شکاف طبقاتی عمیق، استثمار طبقاتی و سازه طبقاتی را که جامعه‌ی مدنی معاصر را فکشی کرده است، پنهان و کنگ و نامفهوم جلوه می‌دهند. در زمانهای که قدرتمندترین کشور در جهان، فاشی و معوج یک کشور را در نعلایش قربان امپریالیسم در قرن بیستم و یکم دنبال می‌کند آیا زمانه پوابع زمانهای برای مدنی (civil) بودن است؟ در برخورد با قدرت سرمایه جهانی و فشار نقش سیاستهای نئولبرال در تحمیل فقه و نفع‌انداز و دفاع ما و در برابر سرمایه آری ما می‌توانیم و آیا به مدنی (civil) یا نه؟ همانگونه بیانده، مؤسسات، نهادها، دوره‌های آموزشی و نهادهای جدید دارند و به NGOها دیکه می‌کنند که روی جامعه مدنی معامله کنند آن را تقویت کند و در تحلیل نهایی جامعه مدنی را بسازند در خلال چند سال گذشته مقایره نجومی سرمایه به NGOها در سراسر جهان در ارتباط با پروژه‌های مربوط به جامعه مدنی اختصاص یافته نهادهای

مؤسسات برهمن دولتی، بانک‌های حمایت از کودکان، بخش دولتی و بخش شرکتی بزرگ سراسر از نقاشی‌های مربوط به جامعه مدنی‌اند بانک جهانی می‌گوید «ما از فرصتهای همکاری با جامعه مدنی استقبال می‌کنیم»

بر اساس استاد رسمی بانک توسعه ایمنتر آمریکا همکاری با جامعه مدنی انگلستان مستقونی دارد در سطح عملیاتی، بانک و وام‌گیرندگانش با سازمانهای جامعه مدنی مشاوره کرده، و در نتیجه می‌تواند در رده تازگ و اجرای پروژه، تأثیر عمیق‌تری بر نوده‌های مردم از چند بر جای بگذارد بانک توسعه آسیا نیز خواستار «تقویت همکاری با فعالان جامعه مدنی و پاسخگویی به دغدغه‌های آن‌هاست»

بانک مور سرپرست WTO می‌گوید از انتقادات جامعه مدنی و همکاری‌اشان با WTO استقبال می‌کند «آن‌ها ما را مطلع و به ما گوشزد می‌کنند که بهتر عمل کنیم» چه خوب در حالی که سیاستهایشان به تعمیق فقر، نابرابری، استثمار و فرومانگی، بی عدالتی و تخریب محیط زیست آشن می‌زند ما همه می‌توانیم اساسی بصری مانده باشیم چرا که این نهادها در یک «کنشوی سازنده» یا در مقام مشاوره با «فعالان» به دقت انتخاب شده‌ی جامعه مدنی قرار گرفته‌اند. هیچ کس و کسری در درخواستها و پیشنهادات جامعه مدنی برای همکاری و مشارکت با شرکتها، دولتها و نهادها بین‌المللی برای از بین بردن فقر، حفظ محیط زیست یا فعالیت در راستای اهداف طالب دیگر وجود ندارد بسیاری از فعالان NGO در